

7/3233

264

T.C.
BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI

SAYI: B.02.I.HM.0-KİT-05-2-52340/
KONU: Soru Önergesi

25.01.01 • 6962

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 7/3233-8256 sayılı yazınız.

Fazilet Partisi TBMM Grup Başkanlığı tarafından verilen 21/12/2000 tarih ve 2633 sayılı Soru Önergesinde yeralan hususlara ilişkin olarak verilen cevaplarımız aşağıda sunulmuştur.

Bilindiği üzere, Sayıştay 5 nci Dairesinin 1090, 1358 ve 1386 sayılı ilamlarında; 6326 sayılı Petrol Kanununda Devleti yükümlülük altına sokacak bir hüküm bulunmadığı, gerek Bütçe Kanunlarında yeralan gerekse 20 sayılı Fon Kararında yeralan hükümlerin yersiz ödemeyi haklı kılmayacağı, diğer bir ifade ile 45 yıllık uygulamanın yanlış olduğu ileri sürülerek 1995, 1996 ve 1997 yıllarında yapılan toplam 8,9 trilyon TL'lik kur farkı ödemelerinin işleyecek faizleriyle birlikte tahakkuk memuru ve saymanlardan tazminen tahsiline karar verilmiştir.

4059 sayılı Hazine Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun amir hükmü uyarınca; Hazine Petrol Kanununun vergi hükümleri dışındaki mali hükümlerin uygulanmasını sağlamakla görevlendirilmiştir. Bu açıdan Petrol Kanunu incelendiğinde sadece transferler adı altındaki 2. Bölümde yeralan ve uygulaması Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ile birlikte yürütülen 115 nci, 116 ncı, 117 nci ve 118 nci maddeler Hazinesin görev alanına giren maddelerdir.

6326 sayılı Petrol Kanununun 116/3 ncü maddesiyle; sermaye transferlerinin, ithal tarihindeki cari resmi kambiyo kuru üzerinden yapılacağı, yürürlükteki mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılan özelleştirme uygulamaları nedeniyle ithal edilecek yabancı sermayenin, bu kanunla düzenlenen kur garantili transfer ile ilgilendirilmeyeceği hükme bağlanmıştır.

Anılan madde hükmü ile, petrol hakkı sahibi yabancı petrol şirketlerine sermaye transferlerinde kur garantisi imkanı sağlanmıştır. İthal tarihindeki kurun esas alınması kanunla petrol hakkı sahiplerine sağlanan bir teşvihtir. Bunun anlamı, ithal tarihindeki kur ile transfer tarihindeki kur arasındaki farkın Devlet tarafından ödenmesi demektir.

Bilindiği üzere; Muhasebei Umumiye Kanununun 7 nci maddesinde "Devlet gideri, Bütçe içinde, Devlet adına yapılan veya özel bir kanunla yapılması öngörülen bir hizmet ve husus karşılığı olmak üzere Devletin zimmetinde gerçekleşmiş bir borçtur." Hükmü yer almıştır. Diğer bir ifade ile, Devlet adına bir masraf yapılabilmesinin ilk şartı bu masrafın Bütçe'de öngörülmüş olmasıdır. Yani o masraf için Bütçe ile yetki verilmiş olması gerekir. Bu yetki Bütçe'ye konulan ödeneklerle belli edilir.

Nitekim 1995, 1996 ve 1997 yılları Bütçe Kanunlarında sırasıyla 56 ncı, 52 nci ve 48 inci maddelerinde yeralan "6326 sayılı Petrol Kanununun 116/3 ncü maddesi uyarınca

yapılan transferler nedeniyle oluşacak kur farkları Bütçeye konulacak ödeneklerle karşılanır” hükümleri kur farkının Devlet tarafından ödeneceğini belirleyen hükümlerdir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin kabulüne mazhar olan Bütçe Kanunlarının yasal dayanak olmayacağı yolundaki iddiaların hukuken kabul edilmesi mümkün değildir.

Diğer taraftan 1567 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Kanununa istinaden çıkarılan 3 Kasım 1983 tarih ve 83/7312 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Petrol Arama ve Petrol ile İlgili Faaliyetleri Düzenleme Fonu kurulmasına ilişkin 20 sayılı Karar’ın 9 ncü maddesinde Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan’ın Fon’da biriken tutarları, Petrol Kanunu’nda öngörülen kur farkı ödemelerinde kullandırmaya yetkili olduğu hükme bağlanmıştır.

Bu çerçevede, hem “Petrol Kur Farkı” hemde “Petrol Arama ve Petrol ile İlgili Faaliyetleri Düzenleme Fonu” harcama kalemleri Hazine Müsteşarlığı Bütçesinde yer almıştır.

Ayrıca 17.7.1989 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan Petrol Tüzüğü’nün 125 ncü maddesinde “petrol hakkı sahibinin ayrıntıları transfer beyannamesinde gösterilen transfer istekleri, Hazine Müsteşarlığı ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünce Tüzüğün 121, 123 ve 124 ncü maddelerindeki esaslara göre incelenir. İnceleme sonucunda transferlerinin yapılması uygun görülen sermaye transferlerine Hazinece transfer izni verilir ve gerekli döviz ayrılır” hükmü yer almaktadır.

6326 sayılı Kanunun 116/3 ncü maddesinin amir hükmü uyarınca, petrol hakkı sahibi şirketler, yurdumuza getirdikleri sermayeyi aynen yurtdışına transfer etme hakkına sahiptirler. Şirketlerin sermaye transfer talepleri; Hazine Kontrolörleri ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğü müfettişleri tarafından incelenmekte, şirketin Petrol Kanununda öngörülen yükümlülükleri yerine getirdiğinin (petrol bulduğu, petrolden gelir elde ettiği, vergi yükümlülüğünü yerine getirdiği, Devlet Hakkı ve Devlet Hissesi ödediği) tesbit edilmesi ve uygun görülmesi sonunda, sermayenin ithal tarihindeki kur ile transfer tarihindeki kur arasında doğan kur farkı, Hazinece ödenmektedir. Kur farkı olarak Hazinece ödenen meblağ; şirketin matlubu olmayıp, doğrudan Merkez Bankasına kambiyo rejimimiz, anılan Kanun ve Kararların amir hükümleri uyarınca yatırılan meblağdır. Yabancı petrol şirketlerince petrol bulunmaması halinde, şirket getirdiği tüm sermayeyi bırakarak, ülkeyi terk etmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde; yapılan kur farkı ödemeleri; yüce Meclisin kabulüne mazhar olan anılan Kanunların ve bunlara istinaden yayınlanan Kararların amir hükümleri uyarınca yapılmış ödemelerdir. Yasalara dayanılarak yapılmış ödemeler nedeniyle Devletin zarara uğratılması sözkonusu değildir. Dolayısıyla 1995, 1996 ve 1997 yıllarında yapılan toplam 8,9 trilyon TL’lik kur farkı ödemelerinin geri alınması hukuken mümkün görülmemektedir.

Bilgilerine arz olunur.

Recep ÖNAL
Devlet Bakanı